

ZAŁĄCZNIK DO WNIOSKU
O WSZCZĘCIE PRZEWODU HABILITACYJNEGO
W ZAKRESIE DZIEDZINY NAUKI – NAUKI PRAWNE,
W DYSCYPLINIE NAUKOWEJ – PRAWO

AUTOREFERAT

dr Zbigniew Woźniak

1. Imię i nazwisko

Zbigniew Woźniak

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/artystyczne

1. 1999 r. – dyplom magistra prawa na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego we Wrocławiu z oceną bardzo dobrą.
2. 2004 r. – stopień doktora nauk prawnych w zakresie prawa nadany uchwałą Rady Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego na podstawie przedstawionej rozprawy doktorskiej pt. „Realizacja zabezpieczeń rzeczowych w prawie polskim”. Promotor: prof. dr hab. Jacek Gołaczyński, recenzenci: prof. dr hab. Andrzej Marciniak i prof. dr hab. Edward Gniewek.

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

1. 2006 – 2014 – adiunkt Wydział Ekonomii i Zarządzania Uniwersytetu Zielonogórskiego.
2. Od 2014 do chwili obecnej – adiunkt Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Zielonogórskiego.

3. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789)

a) tytuł publikacji, nazwa wydawnictwa, rok wydania

Monografią, która jest przedstawiana zgodnie z art. 16 ust. 2 cytowanej ustawy o stopniach naukowych, jest publikacja pt. „*Umowa o dożywocie w prawie polskim*”, Wydawnictwo Wolters Kluwer 2019, ISBN: 978-83-8160-446-8, ss. 545.

b) Omówienie celu naukowego/artystycznego ww. pracy/prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Celem monografii jest kompleksowe omówienie stosunku prawnego, którego źródłem jest umowa o dożywocie we wszystkich jego aspektach materialnoprawnych i formalnoprawnych, tj. w aspekcie wewnętrznym występującym

między stronami tego stosunku; zewnętrznym, w jakim ten stosunek oddziałuje na prawa podmiotowe osób trzecich oraz procesowym i egzekucyjnym.

Przyczyną wyboru tematu jest pomijanie umowy o dożywocie w opracowaniach naukowych z uwagi na niewielkie praktyczne jej wykorzystanie w stosunkach wiejskich będących genezą tej regulacji. Jedyne kompleksowe opracowanie umowy o dożywocie autorstwa Z. Policzkiewicz – Zawadzkiej pochodzi z 1971 r., a jego treść opisuje stosunek dożywocia w kontekście stosunku społecznego związanego z przeniesieniem nieruchomości rolnej w celu zapewnienia płynnego przekazania następcy gospodarstwa rolnego, bez uszczerbku dla produkcji rolnej, oraz w celu zagwarantowania zbywcy prawa do dożywnego utrzymania.

Od tego czasu praktyczne wykorzystanie tej umowy uległo diametralnej zmianie. W chwili obecnej rozluźnienie relacji rodzinnych oraz niewydolność systemu zabezpieczeń społecznych sprawiają, że umowa o dożywocie coraz częściej pojawia się w stosunkach miejskich jako narzędzie pozyskania dodatkowych źródeł utrzymania z wykorzystaniem nieruchomości. Umowa o dożywocie staje się również atrakcyjnym instrumentem lokowania środków pieniężnych przez instytucje finansowe, zapewniając dużą stopę zwrotu kapitału. Okoliczności, w jakich aktualnie zawierana jest umowa o dożywocie wymagają kompleksowego opracowania tej instytucji w nowym ujęciu – z innym rozłożeniem akcentów niż dotychczas prezentowane w literaturze.

Rozprawa składa się z czterech rozdziałów. Pierwszy rozdział poświęcony został zagadnieniom teoretycznym w ogólności. Drugi rozdział traktuje o stosunku dożywocia w ujęciu statycznym. W tej części omówiony został charakter umowy o dożywocie, źródło powstania, forma, treść, strony, przedmiot, ochrona wierzyciela przed niewypłacalnością dożywnika powstałą na skutek przeniesienia własności nieruchomości. Trzeci rozdział mówi o dożywociu w ujęciu dynamicznym, tj. o wykonywaniu dożywocia, zmianie treści, procesowej ochronie uprawnień dożywnika. W czwartym rozdziale poruszona została kwestia ustania stosunku dożywocia na skutek wszystkich możliwych zdarzeń prawnych oraz skutki ustania tego stosunku.

Kluczowe zagadnienia przedstawianej publikacji przedstawiają się następująco:

- zdefiniowano pojęcie odpłatności dożywocia w kontekście jego losowości, co ma zasadnicze znaczenie dla oceny wzajemnych praw i obowiązków stron tego stosunku zarówno w czasie jego trwania jak i w przypadku

jego przedterminowego ustania. Cecha odpłatności ma również znaczenie dla oceny praw osób trzecich: uprawnień wierzyciela w razie niewypłacalności dożywotnika; uprawnień spadkobierców dożywotnika w przypadku przedterminowego ustania tego stosunku. W rozprawie przyjęto, że ustawowo umowa o dożywocie jest czynnością odpłatną. To, czy konkretna umowa spełnia kryterium odpłatności powinno być inaczej oceniane wtedy, gdy ocena jest przeprowadzana przez pryzmat skutków wobec osób trzecich, oraz inaczej wewnętrznie między stronami tej czynności, gdy zachodzi potrzeba dokonania oceny wzajemnych praw i obowiązków. Przyjęto, że ocena odpłatności związana z losowością tego kontraktu przy zastosowaniu wyłącznie subiektywnych lub obiektywnych kryteriów może prowadzić do błędnych wniosków. Odpłatność dożywocia powinno oceniać się według kryteriów adekwatnych do potrzeb przeprowadzanej klasyfikacji: subiektywnie w stosunkach wewnętrznych; obiektywnie, gdy chodzi o ocenę praw osób trzecich;

- przeprowadzono analizę losowości umowy o dożywocie oraz kryteriów jej oceny, przyjmując, że losowość tej umowy nie ma cech dowolnych. Umowy o charakterze losowym nie wpisują się w zakres klasycznie rozumianego zobowiązania. Nie sposób w chwili jego powstania precyzyjnie ustalić jaki jest zakres zobowiązania wyznaczanego zdarzeniem losowym. Nie oznacza to jednak, że ustawodawca nie przewiduje żadnych kryteriów. Tym kryterium jest odniesienie wartości nieruchomości do potencjalnej wartości świadczeń należnych dożywotnikowi z uwzględnianiem odchyleń wynikających z losowości tej umowy. W tym kontekście stwierdzono, że jeśli w chwili zawarcia umowy istnieją okoliczności, które dają podstawę do przyjęcia, iż świadczenie na rzecz dożywotnika nie zrekompensuje dokonanego przysporzenia wartością nieruchomości, nie można mówić o losowości tego typu umowy. Istnieje bowiem możliwość określenia chwili wygaśnięcia tego stosunku, a tym samym zakresu świadczeń spełnianych na rzecz dożywotnika. Losowość dożywocia powinna być niewiadomą oscylującą wokół wartości nieruchomości. Stwierdzono tym samym, że istnieją kryteria pozwalające na odróżnienie dożywocia od darowizny, w której, w określonych okolicznościach, również występuje zobowiązanie do dostarczania darczyńcy środków utrzymania (art. 897 k.c.);

- w tezach dotyczących formy i treści umowy o dożywocie wskazano, że wymóg formy aktu notarialnego dla umowy o dożywocie jest determinowany przeniesieniem własności nieruchomości. Mimo że umowa zawiera rozmaite elementy, jako czynność ma postać jednolitą (jest jedną czynnością) i dlatego jako całość powinna być objęta formą *ad solemnitatem*. Jeśli jednak po jej zawarciu strony dokonują zmian lub uzupełnień w zakresie elementów, które nie wymagają dla swej ważności formy szczególnej, wówczas zmiana lub uzupełnienie może być dokonane w dowolnej formie. Przyjęto, że w przypadku treści umowy wystarczy, aby strony zawierające umowę porozumiały się co do przeniesienia własności nieruchomości „w zamian za zapewnienie dożywotniego utrzymania zbywcy”. Nie ma potrzeby, aby w umowie precyzować na czym ma polegać „dożywotnie utrzymanie zbywcy”;
- w zakresie treści stosunku przyjęto również, że możliwe jest zawarcie umowy o dożywocie wyłącznie z zastrzeżeniem obowiązku spełniania powtarzających się świadczeń pieniężnych, o których mowa w przepisie art. 908 § 2 k.c. W rozprawie wskazano, że redakcja przepisu art. 908 § 2 k.c. nie daje podstaw do przyjęcia, że prawa i świadczenia w nim wymienione mają uzupełniać świadczenia, o których szczegółowo mowa w przepisie art. 908 § 1 k.c. Argumentując przyjętą tezę stwierdzono, że skoro w trakcie trwania stosunku dożywocia możliwa jest (również umowna) zmiana treści prawa dożywocia na dożywotną rentę, to nie powinno nic stać na przeszkodzie, aby już w chwili zawarcia umowy nabywca zobowiązał się na dożywotnie utrzymanie zbywcy przez zapłatę powtarzających się świadczeń pieniężnych o wartości pozwalającej na realizację celu umowy. Zwrócono również uwagę, że wbrew temu, co przyjmuje się w literaturze, przyjętej przez referenta tezy nie wyklucza treść przepisu art. 915 k.c. Przepis ten swą hipotezą obejmuje umowę, w której nabywca zobowiązał się jedynie do ustanowienia służebności lub użytkowania z ograniczeniem jego wykonywania do części nieruchomości (świadczenie bierne). Tymczasem treść art. 908 § 2 k.c. przewiduje możliwość umówienia się o dwa dodatkowe świadczenia: spełnienie powtarzających się świadczeń w pieniądzu lub rzeczach oznaczonych co do gatunku (świadczenia czynne). Umowa, w której w zamian za przeniesienie własności nieruchomości nabywca zobowiązuje się do dożywotniego utrzymania zbywcy wyłącznie przez spełnienie powtarzających się świadczeń pieniężnych będzie kwalifikowana

jako umowa o dożywocie, a nie umowa, do której stosuje się jedynie odpowiednio przepisy umowy o dożywocie;

- zwrócono uwagę, że świadczenie pieniężne, o którym mowa w przepisie art. 908 § 2 k.c. powinno zaspokajać potrzeby dożywotnika. W tym kontekście jego wysokość powinna podlegać zmianie stosownie do zmieniających się potrzeb dożywotnika. Przyjęto, że sprzeczne z naturą tego zobowiązania jest umówienie się na niezmienną wysokość świadczenia;
- omówiono zagadnienie podmiotów stosunku dożywocia, w tym w szczególności osób prawnych po stronie nabywców, wykluczając konieczność posiadania przymiotów pozwalających na „osobiste” sprawowanie opieki nad dożywotnikiem. Przyjęto możliwość zawierania dożywocia również przez banki;
- opisano problem reglamentacji nabywania nieruchomości rolnych oraz nabywania nieruchomości przez cudzoziemców, w kontekście związanym z zawarciem umowy o dożywocie i jej rozwiązaniem. Wynikiem tej analizy jest postawienie tezy, zgodnie z którą brak po stronie dożywotnika przymiotów pozwalających na powrotne nabycie własności nieruchomości nie stanowi przeszkody do rozwiązania umowy o dożywocie. W zakresie powrotnego przeniesienia własności wyrok wywoła wyłącznie zobowiązujący skutek. Przyjęta przez referenta teza pozwala na nabycie przez spadkobierców dożywotnika roszczenia o powrotne przeniesienie własności nieruchomości w przypadku śmierci dożywotnika po rozwiązaniu umowy;
- poddano szczegółowej analizie charakter prawny prawa dożywocia oraz zakres odpowiedniego zastosowania do prawa dożywocia przepisów o ograniczonych prawach rzeczowych z uwzględnieniem przepisów ogólnych jak i przepisów dotyczących poszczególnych rodzajów ograniczonych praw rzeczowych (służebności, użytkowania, hipoteki);
- przyjęto, że umowa o dożywocie może opierać się na przeniesieniu własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu w zmian za dożywotnie utrzymanie;
- szczegółowo omówiono los prawa dożywocia w przypadku utraty bytu prawnego przedmiotu, który był nim obciążony (zniesienie współwłasności nieruchomości, gdy prawo dożywocia zostało ustanowione w zamian

za przeniesienie udziału we współwłasności; wygaśnięcie użytkownika wieczystego);

- wyrażono pogląd *de lege ferenda*, iż w każdym przypadku, w którym następuje wygaśnięcie praw zabezpieczających ciężających na rzeczy na skutek ustania bytu prawnego przedmiotu zabezpieczenia lub na skutek przejścia tego prawa w drodze zdarzeń, które powodują wygaśnięcie obciążeń (np. wywłaszczenie), ustawodawca powinien w sposób generalny zabezpieczyć prawa wierzyciela przez wprowadzenie ustawowego prawa zastawu na świadczeniu otrzymywanym przez właściciela obciążonej rzeczy w zamian za prawo, które stanowiło przedmiot obciążenia;
- szczegółowo omówiono problem ochrony wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika spowodowanej przeniesieniem własności nieruchomości na podstawie umowy o dożywocie, przyjmując, że ocena, czy doszło do pokrzywdzenia wierzyciela powinna odbywać się nie na przyszłość lecz na chwilę wystąpienia ze skargą;
- przeprowadzono analizę porównawczą dożywocia na tle innych stosunków prawnych, w tym w szczególności stosunku renty. W wyniku badań, z pewnymi wyjątkami, stwierdzono niedopuszczalność umówienia się na podstawie umowy renty o tzw. rentę dożywotnią w zamian za przeniesienie własności. Ułożenie treści zobowiązania w ww. sposób wykracza poza granice swobody umów (art. 353¹ k.c.). Pozostaje w sprzeczności z zasadą oznaczoności świadczenia. Zwrócono uwagę, iż zachodzi istotna różnica między definicją umowy renty, w której dłużnik zobowiązuje się do „określonych” świadczeń w pieniądzu (art. 903 k.c.), a definicją zobowiązania z umowy o dożywocie, w której nabywca nieruchomości zobowiązuje się do spełniania powtarzających się świadczeń w pieniądzu (redakcja przepisu art. 908 § 2 k.c. nie zawiera zwrotu wskazującego, że świadczenia mają być „określone”, co jest podyktowane losowością tego kontraktu). Zważywszy, że do renty ustanowionej za wynagrodzeniem stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży, która nie jest umową losową (art. 906 § 1 k.c.), zawarcie umowy renty za wynagrodzeniem płatnej do końca życia uprawnionego narusza oznaczoność jej wysokości. Cena w umowie sprzedaży nie może być wyznaczona losem. Okres życia uprawnionego jest elementem losowym wpływającym na zakres świadczeń;

- przyjęto istnienie w stosunku dożywocia odpowiedzialności dożywotnika z tytułu rękoma za wady nieruchomości sugerując wykorzystanie, w drodze analogii *legis*, przepisów o rękoma przy sprzedaży;
- w sposób szczegółowy omówiony został los prawa dożywocia w postępowaniu egzekucyjnym ze szczególnym uwzględnieniem problemów oceny jego wartości (art. 948 § 2 *in fine* k.p.c. oraz art 1000 § 3 k.p.c.) i udziału w planie podziału sumy uzyskanej z egzekucji. Wskazano na procesową ochronę uprawnień przysługujących dożywotnikowi;
- przyjęto, że zbyciem nieruchomości, o którym mowa w przepisie art. 910 § 2 k.c., powodującym wstąpienie nabywcy w stosunek dożywocia jest każde translatywne przeniesienie własności nieruchomości. To pojęcie obejmuje nie tylko zdarzenia, których elementem jest oświadczenie woli, lecz także zdarzenia skutkujące przeniesieniem własności nieruchomości z mocy prawa (np. nabycie w drodze zasiedzenia). Wyjaśniono również, że zdarzenie o charakterze publicznoprawnym lub administracyjnym (np. wywłaszczenie), którego skutkiem jest przeniesienie własności nieruchomości obciążonej prawem dożywocia, nie może być klasyfikowane jako zbycie w rozumieniu przepisu art. 910 § 2 k.c. „Zbyciem” w rozumieniu tego przepisu nie może być przeniesienie własności w drodze sukcesji generalnej (np. dziedziczenia), ponieważ przepisy regulujące przejście własności pod tytułem ogólnym zawierają autonomiczne rozwiązania odpowiedzialności za zobowiązania poprzednika;
- rozważano również, czy mimo tożsamości pojęcia „zbycia” użytego w przepisie art. 910 § 2 k.c. i przepisie art. 914 k.c. nie należy objąć tym pojęciem w drugim przypadku także przejścia własności na skutek sukcesji uniwersalnej. Stwierdzono, że problem w wypełnieniu tych pojęć po części odmienną treścią jest tylko pozorny. Przepis art. 910 § 2 k.c. dotyczy odpowiedzialności nabywcy w związku z sukcesją singularną. Ochrona dożywotnika w przypadku nabycia nieruchomości pod tytułem ogólnym jest uregulowana odrębnie. Przepis art. 914 k.c. dotyczy zaś innej kwestii – szczególnego uprawnienia dożywotnika w przypadku zmiany właściciela obciążonej nieruchomości. Ta kwestia nie jest uregulowana w przepisach o nabyciu pod tytułem ogólnym. Stwierdzono, że pojęcie zbycia z art. 914 k.c. może obejmować wszystkie przypadki zmiany właściciela, z wyłączeniem tych, które powodują wygaśnięcie prawa dożywocia.

Uznano, że za przyjęciem postawionej tezy przemawia *ratio legis* wprowadzenia art. 914 k.c. Część z uprawnień objętych prawem dożywocia ma charakter ściśle osobisty. Ich wykonanie wymaga istnienia szczególnych relacji osobistych między stronami. Wprowadzenie rozwiązania zawartego w przepisie art. 914 k.c. miało na celu zapewnienie dożywnikowi swobody w wyborze sposobu spełniania świadczeń objętych prawem dożywocia w przypadku zmiany osoby zobowiązanej. O ile w przypadku relacji dożywnika z pierwotnym nabywcą, dożywnik w chwili zawarcia umowy godzi się na określone relacje, znając swego kontrahenta, o tyle w przypadku dalszego zbycia nieruchomości obciążonej dożywociem dożywnik nie ma wpływu na wybór kolejnego nabywcy, który będzie wobec niego zobowiązany. Biorąc pod uwagę intymny charakter części uprawnień, dożywnik może nie być zainteresowany osobistym wykonywaniem obowiązków przez kolejnego nabywcę. Przyjęto zatem, że każda zmiana podmiotowa po stronie nabywcy nieruchomości daje podstawę do zastosowania przepisu art. 914 k.c.;

- ustalono także, że dalsze zbycie nieruchomości obciążonej prawem dożywocia nie wyłącza możliwości żądania przez dożywnika rozwiązania umowy o dożywocie w przypadku zaistnienia przesłanek opisanych w przepisie art. 913 § 2 k.c. Przyjęto, że przepis art. 914 k.c. stanowi *lex specialis* wyłącznie w stosunku do przepisu art. 913 § 1 k.c. nie zaś w odniesieniu do przepisu art. 913 § 2 k.c. Użyty przez ustawodawcę w przepisie art. 914 k.c. zwrot „dożywnik może żądać (...)” nie oznacza zasady, lecz stanowi przejaw wprowadzenia dodatkowego uprawnienia do żądania zmiany treści dożywocia obok innych przysługujących dożywnikowi uprawnień. Stwierdzono, że nie ma przeszkód do rozwiązania stosunku dożywocia łączącego dożywnika z kolejnym nabywcą, skoro kolejny nabywca nieruchomości, z mocy przepisu art. 910 § 2 zd. 1 k.c., staje się stroną stosunku dożywocia. Uznano, że celem wprowadzenia przepisu art. 914 k.c. nie było pozbawienie dożywnika uprawnienia do żądania rozwiązania stosunku dożywocia, lecz wzmocnienie jego pozycji w zapewnieniu wykonania prawa dożywocia;
- przedstawiono również skutki rozwiązania stosunku dożywocia w zakresie obowiązku zwrotu wzajemnych świadczeń. Dokonując analizy przepisów ogólnych o zobowiązaniach postawiono tezę, zgodnie z którą rozwiązanie umowy o dożywocie ze skutkiem *ex nunc* nie pozbawia nabywcy roszczenia

o zwrot wartości spełnionych świadczeń do chwili rozwiązania stosunku dożywocia. Podstawą takiego roszczenia są przepisy traktujące o zobowiązaniu do zwrotu nienależnego świadczenia, tj. przepis art. 410 § 1 i 2 k.c. Nabywca nieruchomości świadczył ze stosunku dożywocia nie w zamian za korzystanie z nieruchomości, lecz w zamian za jej własność. Zobowiązanie do powrotnego przeniesienia własności na skutek rozwiązania umowy o dożywocie oznacza, że zamierzony cel świadczenia nabywcy nie został osiągnięty;

- poddano analizie skutki przedterminowego ustania dożywocia z przyczyn leżących po stronie nabywcy oraz z powodu okoliczności, za które żadna ze stron nie ponosi odpowiedzialności. Dokonano próby wyjaśnienia sytuacji prawnej powstałej w wyniku śmierci dożywotnika z powodu okoliczności, za które nabywca ponosi odpowiedzialność;
- wykazano, że stawiane w rozprawie tezy są wynikiem niewystarczającej ustawowej regulacji umowy o dożywocie, co implikuje konieczność poszukiwania rozwiązań w innych instytucjach prawa cywilnego. Zauważono, że obowiązujący dziś zakres regulacji wynika z tego, że w chwili skodyfikowania umowy o dożywocie, jej praktyczne wykorzystywanie ograniczało się wyłącznie do stosunków rodzinnych panujących na wsi. Osobiste relacje występujące między stronami tego stosunku oraz relacje względem osób trzecich nie generowały problemów wymagających regulacji. Obecnie jest inaczej. *De lege ferenda* zaproponowano uzupełnienie ustawowej regulacji o konkretne rozwiązania problemów zauważonych w przygotowanej rozprawie. Potrzeba stanowczych działań ustawodawczych wynika z rozwoju tej instytucji spowodowanego dążeniem przez osoby fizyczne do uzyskania dodatkowych środków na ich utrzymanie z wykorzystaniem własnego majątku oraz chęcią instytucji finansowych pozyskania nowych źródeł zysku;
- zaprezentowano w rozprawie szereg innych szczegółowych tez dotyczących między innymi: zalet objęcia treścią dożywocia praw i świadczeń wskazanych w przepisie art. 908 § 2 k.c., możliwej wielopodmiotowości tego stosunku, zabezpieczenia uprawnień dożywotnika prawem dożywocia, odpowiedzialność kolejnego nabywcy za zobowiązania objęte treścią prawa dożywocia, zmiany treści prawa dożywocia na dożywnią rentę oraz zmiany wysokości dożywniej renty. Przedstawione tezy świadczą, że dożywocie jest niezwykle skomplikowanym stosunkiem prawnym, którego nie można wpisać w proste

konstrukcje prawa cywilnego. To z kolei powoduje powstanie wielu kwestii wymagających analizy oraz postawienia tezy. Próbę tych analiz oraz prezentację ich wyników zawiera przedstawiona monografia.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Inne osiągnięcia badawcze są przedstawione według wymogów przewidzianych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165 z 2011 r.).

a) Kryteria oceny w zakresie osiągnięć naukowo badawczych habilitanta obejmują zgodnie z § 3 pkt 2 cyt. rozporządzenia, w obszarze nauk społecznych, autorstwo lub współautorstwo publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie Journal Citation Reports (JCR) lub na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH)

Zainteresowania naukowe referenta dotyczą problematyki prawa cywilnego oraz prawa postępowania cywilnego, a kluczowe obszary jego zainteresowań to: prawo zabezpieczeń rzeczowych wierzycelności, prawo zobowiązań oraz postępowanie cywilne, w tym w szczególności postępowanie zabezpieczające i postępowanie egzekucyjne. Wskazane zagadnienia wiążą się ściśle z krajowym porządkiem prawnym i nie odpowiadają tematyce czasopism zagranicznych wskazanych w cytowanym § 3 rozporządzenia. Z tego powodu referent nie zamieszczał swych prac w tych czasopismach.

b) Kryteria oceny w zakresie osiągnięć naukowo – badawczych habilitanta, zgodnie z § 4 cytowanego rozporządzenia, we wszystkich obszarach wiedzy.

1) autorstwo lub współautorstwo monografii, publikacji naukowych w czasopismach międzynarodowych lub krajowych innych niż znajdujące się w bazach lub na liście, o których mowa w § 3 rozporządzenia, dla danego obszaru wiedzy.

2) autorstwo lub współautorstwo odpowiednio dla danego obszaru opracowań zbiorowych, katalogów, dokumentacji prac badawczych, ekspertyz, utworów i dzieł artystycznych.

Kryteria wynikające z § 4 pkt 1 i 2 rozporządzenia zostaną omówione łącznie.

Przed uzyskaniem stopnia doktora nauk prawnych, referent opublikował trzy opracowania:

1. *Problematyka jednostronnego rozwiązania zobowiązania powstałego na podstawie umowy kredytu*, Przegląd Sądowy nr 7-8/2000, s.49-68;
2. *Wpływ zastrzeżenia umownego prawa odstąpienia na sferę stosunku obligacyjnego*, [w:] *Elementy i źródła stosunku cywilnoprawnego*. Księga Pamiątkowa ku czci Prof. Alfreda Kleina, Kraków 2000, s.375-397;
3. *Głosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2003 r., III 1/03*, Palestra nr 9-10/2004, s. 240-250.

Po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych referent został autorem dwóch opracowań monograficznych oraz autorem ponad 40 pozycji naukowych w utworach zbiorowych oraz utworach samodzielnych (artykuły i glosy).

Główne zainteresowania naukowe referenta dotyczą:

1. zabezpieczeń rzeczowych wierzytelności oraz sposobu ich realizacji w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym,
2. cywilnego postępowania rozpoznawczego, zabezpieczającego i egzekucyjnego,
3. prawa zobowiązań, ze szczególnym uwzględnieniem umów losowych o charakterze alimentacyjnym.

1. Dorobek w dziedzinie zabezpieczeń rzeczowych wierzytelności oraz sposobu ich realizacji w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym.

Początkowo praca badawcza referenta koncentrowała się na zabezpieczeniach rzeczowych wierzytelności w ujęciu prawa materialnego i formalnego, co było związane z zainteresowaniami wywiedzionymi z obszaru badawczego związanego z rozprawą doktorską. Zainteresowania dotyczące zabezpieczeń rzeczowych wierzytelności stopniowo ewaluowały z zakresu prawa materialnego w kierunku prawa procesowego. Zmiana poszukiwań badawczych miała na celu wyjaśnienie, w jaki sposób zabezpieczenia rzeczowe zachowują się w postępowaniu służącym

ich wykonaniu oraz w jakim stopniu przepisy prawa postępowania cywilnego zapewniają skuteczność zabezpieczeń. W tym obszarze badawczym należy w szczególności wymienić kompleksowe opracowanie monograficzne oraz opracowania, które miały wpływ na linię orzeczniczą, a także na późniejsze zmiany legislacyjne.

Opracowaniem monograficznym, które w sposób kompleksowy opisywało sposób urzeczywistnienia celu, w jakim ustanawiane są zabezpieczenia jest publikacja pt. *Realizacja zabezpieczeń rzeczowych w prawie polskim*, Wydawnictwo Currenda, Sopot 2007, ISBN: 978-83-60833-09-4, s. 326. To opracowanie powstało na bazie rozprawy doktorskiej z modyfikacjami wynikającymi ze zmian legislacyjnych, które pojawiły się po uzyskaniu przez referenta stopnia doktora nauk prawnych.

Jeśli chodzi o publikacje w czasopismach, pierwszym z opracowań jest *Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2003 r.*, *Palestra* 9-10/2004, s. 240-250, w której referent krytycznie odniósł się do zaprezentowanej przez Sąd Najwyższy tezy, zgodnie z którą po zniesieniu współwłasności nieruchomości przez umowy podział fizyczny hipoteka na udziale współwłaściciela obciąża nowo powstałe nieruchomości w części odpowiadającej pierwotnie obciążonemu udziałowi. Zdaniem referenta we wskazanym przez Sąd Najwyższy stanie faktycznym hipoteka nie może ciążyć na nieruchomości przyznanej współwłaścicielowi, który nie obciążał swojego udziału. *De lege ferenda* referent wyraził pogląd, że w miejsce wygasłej hipoteki powinno powstać ustawowe prawo zastawu na spłacie lub dopłacie należnej współwłaścicielowi obciążonego udziału. Pogląd habilitanta nie spotkał się z akceptacją Sądu Najwyższego, który w późniejszych orzeczeniach podtrzymał swe stanowisko (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2003 r., IV CK 422/02, LEX nr 453685; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2007 r. V CSK 67/07, LEX nr 442611). Dopiero Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 10 lipca 2012 r. (P 15/12, OTK-A 2012/7/77, Dz.U. z 2012 poz. 827) podzielił argumenty referenta i stwierdził niezgodność z Konstytucją przepisu art. 76 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, przytaczając w uzasadnieniu przygotowaną przez referenta publikację zarówno w zakresie argumentacji odnoszącej się do przepisów prawa jak i wniosków *de lege ferenda*. Ostatecznie ustawodawca ustawą z dnia 24 maja 2013 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2013 r., poz. 830) wprowadził do przepisu art. 76 regulację objętą

§1¹-1⁴, która odpowiadała postulatowi wyrażonemu w przygotowanym przez habilitanta opracowaniu.

Drugim opracowaniem jest *Postępowanie zabezpieczające [w:]*, *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne*. Red. J. Gołaczyński, Warszawa 2012 oraz *Hipoteka przymusowa jako sposób zabezpieczeń roszczeń pieniężnych po zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece dokonanej ustawą z dnia 26 czerwca 2009 r.*, *Polski Proces Cywilny* nr 4/2013. Omawiając regulację zawartą w przepisie art. 754¹§1 k.p.c. w kontekście losu hipoteki przymusowej ustanowionej w postanowieniu o udzieleniu zabezpieczenia, referent jako pierwszy w literaturze zwrócił uwagę, że po zmianach ustawy o księgach wieczystych i hipotece dokonanych ustawą z dnia 29 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 131, poz. 1075 z 2009 r.) skutek zabezpieczający hipoteki przymusowej tytułem zabezpieczenia jest wysoce niepewny. Referent wskazał w opracowaniu na możliwe rozwiązanie opisanego problemu. Wątpliwości te podzielił również Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 25 października 2016 r. (SK 71/13, OTK – A 2016/81), w którym stwierdził niezgodność z Konstytucją przepisu art. 754¹§1 k.p.c., powołując się w uzasadnieniu na poglądy prezentowane przez habilitanta. Ostatecznie problem został rozwiązany dwukrotną zmianą przepisu art. 754¹ §1 k.p.c. (Dz.U. z 2017 r., poz. 933 oraz Dz.U. z 2018 r. poz. 1009) oraz dodaniem przepisu art. 111² do ustawy o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2018 r., poz. 1009).

W obszarze zainteresowań dotyczącym zabezpieczeń rzeczowych w postępowaniach służących ich wykonaniu warto wskazać opracowanie *Podział sum uzyskanych ze zbycia rzeczy obciążonych rzeczowo w postępowaniu upadłościowym*, *Przegląd Prawa Handlowego* nr 3/2005, s. 20-29. Było to pierwsze opracowanie tego zagadnienia w oparciu o ustawę z dnia 28 lutego 2003 r. *Prawo upadłościowe i naprawcze* (obecnie *Prawo upadłościowe* – tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 498). Wyrażone w nim poglądy o zakresie należności zaspokajanych przed wierzytelnością zabezpieczoną rzeczowo zostały odzwierciedlone przez ustawodawcę w zmianie przepisu art. 345 ust. 1 tej ustawy przez doprecyzowanie kosztów „związanych ze sprzedażą”.

Znaczenie dla dorobku naukowego oraz praktyki orzeczniczej sądów powszechnych ma również opracowanie pt. *Charakter prawny odpowiedzialności*

właściciela obciążonej rzeczy nie będącego dłużnikiem osobistym wierzyciela zabezpieczonej wierzytelności, Przegląd Sądowy nr 6/2005, s. 28-37, w którym referent opowiedział się za koncepcją odpowiedzialności opartej na obligacji realnej odrzucając teorię prawa do spieniężenia nieruchomości. Prezentowany pogląd został przyjęty w orzecznictwie (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 15 listopada 2006 r., I ACa 561/06, OSA 2008/9/31).

W tym obszarze pracy badawczej należy wskazać na dwa opracowania, które dotyczyły zmian w przepisach ustawy o księgach wieczystych i hipotecę wprowadzonych ustawą z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotecę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 131, poz. 1075 z 2009 r.). W artykułach *Zakres należności zabezpieczonych hipoteką*, Rejent nr 3/2012, s.114-131 oraz *Podział sumy uzyskanej z egzekucji z przedmiotu obciążonego hipoteką*, Monitor Prawa Bankowego nr 7-8/2011, s. 44-67, referent poruszył problem synchronizacji przepisów o hipotecę z przepisami postępowania cywilnego w kontekście przepisów przejściowych nakazujących prowadzenie egzekucji według zmienionych przepisów w celu zaspokojenia wierzytelności zabezpieczonej hipoteką, do której należy stosować przepisy dotychczasowe. We wskazanych opracowaniach omówiona została również problematyka zabezpieczenia hipoteką należności ubocznych.

Warto również odnotować artykuły *Zbieg pozaegzekucyjnego trybu zaspokojenia zastawnika z przedmiotu zastawu z sądowym postępowaniem egzekucyjnym*, Przegląd Prawa Egzekucyjnego nr 7-8/2006 s. 33-57 oraz *Głosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2004 r., V CK 241/03*, Palestra nr 7-8/2006, s. 312-234, w których habilitant krytycznie odniósł się do możliwości zwolnienia od egzekucji rzeczy obciążonej zastawem rejestrowym w przypadku zastrzeżenia pozaegzekucyjnego zaspokojenia się zastawnika. Konsekwencją trwającej w literaturze dyskusji, w którą włączył się referent z głosem krytycznym, była nowelizacja przepisów ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów poprzez dodanie przepisu art. 21a (Dz.U. nr 180, poz. 1113 z 2008 r.), który wyłączył możliwość pozaegzekucyjnego trybu zaspokojenia po zajęciu rzeczy w postępowaniu egzekucyjnym.

W omawianym obszarze pracy naukowej, referent nie unikał badań prawnoporównawczych, których wynikiem był m.in. dwuczęściowy artykuł: *Zastaw*

na rzeczach ruchomych w prawie niemieckim, opublikowany w Rejencie nr 10 i 11/2005.

2. Dorobek w dziedzinie cywilnego postępowania rozpoznawczego, zabezpieczającego i egzekucyjnego.

A. Postępowanie rozpoznawcze. Koszty postępowania.

Prace związane z zabezpieczeniami rzeczowymi w postępowaniu cywilnym skłoniły referenta do podjęcia badań w dziedzinie postępowania cywilnego rozpoznawczego, zabezpieczającego i egzekucyjnego w ogólności. Wynikiem tych prac były dwie glosy. *Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2003 r., II CZ 17/03*, Orzecznictwo Sądów Polskich nr 2/2005, s. 80-83, w którym omówiono problematykę klasyfikacji orzeczenia odrzucającego środek zaskarżenia jako orzeczenia kończącego postępowanie mimo konieczności ponownego rozpoznania sprawy na skutek uwzględnienia środka zaskarżenia drugiej strony. *Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2003 r., III CZP 14/03*, Rejent nr 6/2005, s.145-161, w której habilitant opisywał rolę sądu w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku oraz obowiązku notariusza przedłożenia testamentu na żądanie sądu.

W swej pracy naukowej referent badał również kwestie związane z kosztami postępowania. Na uwagę zasługuje opracowanie *Ustalenie i rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zabezpieczającego*, Przegląd Sądowy nr 7-8/2008, s. 117-127, w którym wyrażono tezę, zgodnie z którą komornik, wykonując postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia, ustala wyłącznie należne komornikowi opłaty oraz zwrot wydatków. O kosztach należnych stronie rozstrzyga sąd, przed którym toczy się sprawa. We wskazanym wyżej opracowaniu omówiono również chwilę, w jakiej uprawniony powinien złożyć wniosek o przyznanie kosztów, w przypadku gdy podstawą wykonania zabezpieczenia był nakaz zapłaty, który nie został przez obowiązane zaskarżony. Przyjęto, wbrew istniejącemu wówczas orzecznictwu, że dwutygodniowy termin powinien być liczony od dnia uprawomocnienia się nakazu, a nie od dnia ustalenia kosztów przez organ egzekucyjny. Poglądy wyrażone w tym artykule zostały później recypowane

w orzecznictwie sądów powszechnych (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 8 lipca 2013 r. I ACz 958/13, LEX nr 1342357).

Kosztom postępowania poświęcona została również *Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2014 r., III CZP 117/13*, Polski Proces Cywilny nr 4/2014, s. 561-569, w której referent zajmował się kwestią kosztów postępowania pojednawczego.

B. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne.

W zakresie postępowania zabezpieczającego i egzekucyjnego referent jest autorem 6 rozdziałów w utworze zbiorowym w postaci publikacji książkowej pt. *„Wybrane zagadnienia egzekucji sądowej”* przygotowanej pod red. prof. Jacka Gołaczyńskiego (Warszawa 2008), w której omówił:

1. Organy egzekucyjne, ich właściwość i postępowanie w ogólności, s. 15-61;
2. Egzekucję świadczeń pieniężnych, s. 194-206;
3. Podział sumy uzyskanej z egzekucji, s. 333-379;
4. Egzekucję świadczeń niepieniężnych, s. 379-401;
5. Egzekucję z udziałem Skarbu Państwa oraz przedsiębiorców, s. 401-414;
6. Egzekucję świadczeń alimentacyjnych, s. 414 – 419.

Zainteresowania w pracy badawczej postępowaniem egzekucyjnym dotyczyły nie tylko kwestii teoretycznych, lecz także praktycznych skutków obowiązywania określonych instytucji. W utworze wspólnym opublikowanym w ramach projektu realizowanego przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości pt. *„Wybrane zagadnienia egzekucji sądowej”*. Red. D. Olczak – Dąbrowska, Warszawa 2016, s. 125-180, referent wspólnie z pozostałymi autorami przeprowadził badania aktowe ponad 900 akt postępowania egzekucyjnego. W wyniku prac badawczych postawione zostały wnioski *de lege lata* i *de lege ferenda* przyczyn niskiej skuteczności egzekucji sądowej w Polsce. Wskazano między innymi, iż przyczyną stwierdzonego stanu rzeczy jest: ograniczenie możliwości prowadzenia egzekucji wyłącznie do sposobów wskazanych przez wierzyciela; ograniczenie egzekucji z wynagrodzenia za pracę i rachunku bankowego; prowadzenie egzekucji przez komornika z wyboru na obszarze całego kraju. Niektóre z opracowanych wniosków znalazły wyraz w zmianach legislacyjnych. Z dniem 8 września 2016 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1311) uległ zmianie przepis art. 799§1 k.p.c. ograniczając zasadę dyspozycyjności postępowania egzekucyjnego,

umożliwiając komornikowi w oparciu o sam wniosek o wszczęcie egzekucji prowadzenie egzekucji według wszystkich dopuszczalnych sposobów. Zmieniony został również przepis art. 54 Prawa bankowego przez zmniejszenie kwoty wolnej od egzekucji. W dniu 8 listopada 2015 r. zmieniony został przepis art. 8 ust. 8 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji przez ograniczenie prawa wyboru komornika (Dz.U. z 2015 r. poz. 624). Ostatecznie, zniesienie możliwości prowadzenia egzekucji przez komornika z wyboru na obszarze całego kraju nastąpiło w dniu 1 stycznia 2019 r. w chwili wejścia w życie ustawy o komornikach sądowych (Dz.U. z 2018 r., poz. 771).

Referent był też autorem 9 rozdziałów w publikacji zbiorowej pt. „*Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne*” (red. J. Gołaczyński, Warszawa 2012). Opracowane przez referenta rozdziały dotyczyły: postępowania zabezpieczającego, wyjawienia majątku, egzekucji ze statków morskich, podziału sumy uzyskanej z egzekucji. Szczegółowe badania poświęcone zostały podziałowi sumy uzyskanej z egzekucji. Ich wynikiem było postawienie tezy o konieczności sporządzania dodatkowych planów podziałów sum złożonych na rachunek depozytowy Ministra Finansów na zaspokojenie wierzycieli hipotecznych, którzy w chwili podziału nie dysponowali tytułami wykonawczymi. Warto również odnotować tezy dotyczące kategorii, w jakiej wierzyciele powinni zaspokajać poniesione koszty zastępstwa prawnego. Postawiona przez referenta teza została uwzględniona przez ustawodawcę w nowelizacji przepisu art. 1025 § 1 pkt 1 i § 3 Kodeksu postępowania cywilnego dokonanej w dniu 1 stycznia 2019 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 770).

Istotnym z punktu widzenia nauki i praktyki jest przygotowany przez referenta artykuł pt. *Egzekucja świadczeń wyrażonych w walutach obcych* [w], Współczesny model egzekucji sądowej i postępowania egzekucyjnego, red. K. Flaga – Gieruszyńska, I. Gil, A. Góra – Błaszczkowska, Sopot 2017, s 159-174. Temat ten nie był dotąd przedmiotem badań nauki, a inspiracją do jego podjęcia była nowelizacja przepisów Kodeksu cywilnego i Kodeksu postępowania cywilnego dokonana ustawą z dnia 15 lipca 2015 r. (Dz. U. poz. 1311, z późn. zm.), która wymusiła inne spojrzenie na problem egzekucji opartej na europejskich tytułach wykonawczych (art. 1153¹⁴ k.p.c.). Wynikiem przeprowadzonych badań było postawienie tezy o konieczności dostosowywania europejskiego tytułu wykonawczego do wykonania w Polsce przez zastrzeżenie wyłączności spełniania świadczenia w walucie obcej

(art. 319¹ k.p.c. w zw. z art. 1153¹⁶ k.p.c.). Dostosowanie, o którym mowa ma na celu urzeczywistnienie zasady wyrażonej w przepisie art. 12 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I) (Dz. Urz. UE L 177 z 04.07.2008 r., str. 6) – zasady, zgodnie z którą wykonanie zobowiązania podlega prawu właściwemu dla umowy.

W zakresie postępowania egzekucyjnego referent w 2019 r. podjął się również omówienia przepisów wprowadzonych do Kodeksu postępowania cywilnego z dniem 1 stycznia 2019 r. ustawą o komornikach sądowych (Dz.U. z 2018 r., poz. 771). W wyniku przeprowadzonych badań habilitant oddał do druku 6 rozdziałów, które będą stanowić element utworu zbiorowego przygotowanego pod redakcją profesora Jacka Gołaczyńskiego pt. *Postępowanie egzekucyjne. Komornicy sądowi*. Utwór zostanie wydany w wydawnictwie Wolters Kluwer w 2019 r. W druku znajduje się również artykuł pt. *Nadzór prezesa sądu okręgowego i apelacyjnego nad komornikiem sądowym*, który pojawi się w wydaniu „*Komornicy sądowi i egzekucja w nowej rzeczywistości prawnej*” pod redakcją profesora Roberta Kulskiego, Currenda, Sopot 2019.

C. Informatyzacja postępowania cywilnego.

Referent prowadził również prace badawcze w dziedzinie informatyzacji postępowania egzekucyjnego. Referent jest autorem rozdziałów w utworze zbiorowym pt. *Informatyzacja postępowania cywilnego. Komentarz*, red. J. Gołaczyński i D. Szostek, Warszawa 2016. Jego wydanie było inspirowane zmianami Kodeksu cywilnego oraz Kodeksu postępowania cywilnego wprowadzonymi ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. (Dz. U. poz. 1311, z późn. zm.). W tym utworze referent omówił postępowanie klauzulowe (elektroniczne tytuły wykonawcze), wszczęcie egzekucji, egzekucję świadczeń wyrażonych w walutach obcych, sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej oraz inne przepisy dotyczące postępowania egzekucyjnego.

W tym obszarze zainteresowań warto również wskazać na dwa artykuły autorstwa referenta: *Elektroniczny bankowy tytuł egzekucyjny*, *Elektronizacja sądowego postępowania egzekucyjnego w Polsce*, red. A. Marciniak, Sopot 2015 oraz *Elektroniczny tytuł wykonawczy*, [w:] K. Flaga-Gieruszyńska, J. Gołaczyński, D. Szostek (red.), *Media elektroniczne: współczesne problemy prawne*, Warszawa 2016. W każdym z tych opracowań habilitant poruszył problemy związane

z posługiwaniem się elektronicznym tytułem wykonawczym zarówno w aspekcie egzekucyjnym jak i materialnoprawnym związanym chociażby z możliwością ustanowienia na jego podstawie hipoteki przymusowej.

3. Dorobek w dziedzinie prawa zobowiązań oraz części ogólnej prawa cywilnego.

Poszukując inspiracji naukowych referent sięgał również do tradycyjnych instytucji prawa cywilnego próbując przedstawić w swych pracach nowe spojrzenie na problemy, które były już przedmiotem dociekań nauki.

Wynikiem tych badań było opracowanie 5 artykułów oraz 2 haseł encyklopedycznych.

Pierwszy, pt. *Problematyka jednostronnego rozwiązania zobowiązania powstałego na podstawie umowy kredytu*, Przegląd Sądowy nr 7-8/2000, poświęcony został problemom dopuszczalności wypowiedzenia umowy kredytu przez kredytobiorcę.

Drugi, pt. *Wpływ zastrzeżenia umownego prawa odstąpienia na sferę stosunku obligacyjnego*, [w:] *Elementy i źródła stosunku cywilnoprawnego*. Księga Pamiątkowa ku czci Prof. Alfreda Kleina, Kraków 2000, zawierał analizę instytucji umownego prawa odstąpienia, skutków złożenia oświadczenia o odstąpieniu oraz możliwości jego cofnięcia.

W trzecim artykule pt. *Polecenie przelewu w bankowości elektronicznej*, Monitor Prawniczy nr 12/2005, referent analizował konstrukcję prawną polecenia przelewu rozważając zastosowanie dwóch instytucji: polecenia oraz umowy o świadczenie na rzecz osoby trzeciej, skłaniając się ku drugiej z nich.

W czwartym artykule pt. *Sytuacja prawna osoby, która płaci dług formalnie własny materialnie cudzy w zakresie nabycia praw zabezpieczających splotem wierzytelność*, Acta Universitatis Wratislaviensis 2006, habilitant analizował ważny problem nabycia przez dłużnika rzeczowego zabezpieczeń rzeczowych i osobistych splotem wierzytelności stawiając tezę, zgodnie z którą nabycie przez dłużnika rzeczowego w drodze *cessio legis* splotem wierzytelności nie powoduje nabycia zabezpieczeń tej wierzytelności udzielonych przez osoby trzecie.

Piąta z prac w tej dziedzinie poświęcona została stykowi prawa materialnego z prawem postępowania cywilnego. W *Głosie do uchwały Sądu Najwyższego z dnia*

16 stycznia 2004 r., III CZP 101/03, Orzecznictwo Sądów Polskich nr 9/2007 referent krytycznie odniósł się do poglądu, z którego wynika, że wniosek o nadanie klauzuli wykonalności na rzecz następcy w przypadku uprzedniej cesji wierzytelności przerywa bieg terminu przedawnienia. W opracowaniu sformułowano tezę, zgodnie z którą termin przedawnienia przerywa tylko taka czynność, która została wymuszona zachowaniem dłużnika.

Referent jest autorem opracowania 2 haseł: „*Dom składowy*” i „*Dowód składowy*” zamieszczonych w Wielkiej Encyklopedii Prawa tom pt. „*Prawo cywilne materialne*” realizowanej w ramach projektu *Polska Encyklopedia Nauki – encyklopedyzacja nauki polskiej jako bodziec i miernik rozwoju nauki – etap I*, w ramach Programu DIALOG, finansowanego ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego – 2019 r.

3) kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach

Referent dwukrotnie, w latach 2009 i 2014, został powołany do zespołu problemowego do spraw regulacji zabezpieczeń rzeczowych wierzytelności w nowym Kodeksie Cywilnym przy Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego.

Ponadto referent pełnił funkcję ekspercką w projekcie realizowanym przez Ministerstwo Sprawiedliwości i Bezpieczeństwa Holandii w wypracowaniu raportu dot. Business Rules on EPO and ESC. Analiza dobrych praktyk w zakresie efektywności obsługi postępowań ws. europejskiego nakazu zapłaty i drobnych roszczeń w celu usprawnienia tych postępowań z wykorzystaniem narzędzi IT – Wrocław 12 marca 2019 r. <https://prawo.uni.wroc.pl/node/27017>

4) Międzynarodowe lub krajowe nagrody za działalność naukową albo artystyczną

Nagroda Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego II stopnia za osiągnięcia naukowe. Zielona Góra 2008 r.

Wygłoszenie referatów na międzynarodowych lub krajowych konferencjach tematycznych:

1. *Zastaw w nowym Kodeksie cywilnym*. Konferencja: Zastaw w prawie polskim. Teraźniejszość i przyszłość. Wrocław, dnia 25-26 listopada 2010 r.;
2. *Zakres należności zabezpieczonych hipoteką*. Konferencja: Hipoteka po nowelizacji. Wrocław, dnia 17–18 listopada 2011 r.;
3. *Elektroniczny bankowy tytuł egzekucyjny*. Konferencja: Informatyzacja sądowego postępowania egzekucyjnego Stan aktualny, perspektywy rozwoju, Warszawa, dnia 24 października 2014 r.;
4. *Aktualne projekty ustaw dotyczących zmian prawa spadkowego i procedury cywilnej*. Konferencja. Toruń, dnia 2-5 grudnia 2014 r.;
5. *Rola sądownictwa powszechnego w procesie wyborczym*. Konferencja: 57 Zjazd Katedr Prawa Konstytucyjnego, Aktualne zagadnienia polskiego prawa wyborczego. Zielona Góra, dnia 17-19 września 2015 r.;
6. *Przedawnienie roszczeń w sprawach odpowiedzialności deliktowej za błędy lekarskie*. Konferencja: Problematyka przedawnienia roszczeń w sprawach odpowiedzialności za błędy lekarskie. Zielona Góra, dnia 26 listopada 2015 r.;
7. *Elektroniczny tytuł wykonawczy*. Konferencja: 2 Forum Prawa Mediów Elektronicznych. Opole, dnia 6 -7 kwietnia 2016 r.;
8. *Wnioski z przeprowadzonych badań aktowych i postulaty de lege ferenda w kwestii poprawy efektywności egzekucji*. Konferencja: Prawo w działaniu – efektywność, sprawność egzekucji świadczeń pieniężnych. Instytut Wymiaru Sprawiedliwości. Warszawa, dnia 22 czerwca 2016 r.;
9. *Licytacja elektroniczna*. Konferencja: Zmiany w prawie cywilnym materialnym i procesowym – Związek Banków Polskich. Warszawa, dnia 26 września 2016 r.;
10. *Elektroniczne postępowanie wieczystoksięgowe*. Konferencja: Informatyzacja Sądownictwa w Polsce z perspektywy 5 lat. Wrocław, dnia 25-26 października 2016 r.;
11. *Elektroniczna licytacja*. Konferencja: Najnowsze zmiany w KC i KPC – Informatyzacja postępowania sądowego. Warszawa, dnia 10 listopada 2016 r.;
12. *Egzekucja świadczeń wyrażonych w walutach obcych*. Konferencja: Postępowanie egzekucyjne i inne postępowania wykonawcze. Ogólnopolska Konferencja Naukowa. Szczecin, dnia 16 listopada 2016 r.;

13. *Elektroniczny tytuł wykonawczy obejmujący świadczenie wyrażone w walucie obcej*. Konferencja: 3 Forum Prawa Mediów Elektronicznych. Szczecin, dnia 4-5 kwietnia 2017 r.;
14. *Hipoteka przymusowa*. Konferencja: Ogólnopolska Konferencja Naukowa Zabezpieczenie wierzytelności w systemie prawa polskiego – 20-lecie przywrócenia instytucji zastawu rejestrowego. Lublin, dnia 11 maja 2017 r.
15. *Nadzór prezesa sądu okręgowego i apelacyjnego nad komornikiem sądowym*. Konferencja: Komornicy sądowi i egzekucja według przewidywanych zmian ustawowych. Poznań, dnia 19 października 2018 r.
16. *Zaspokojenie wierzytelności zabezpieczonych rzeczowo a proponowane przepisy ogólne*. Konferencja: Ogólnopolska Konferencja Naukowa Akademickiego Projektu Kodeksu Cywilnego „Prawne zabezpieczenia wierzytelności i umowy pośrednictwa”. Wrocław, dnia 25-26 października 2018 r.;
17. *Odpowiedzialność deliktowa za szkody powstałe w związku z ruchem autonomicznego środka komunikacji*, Konferencja: 5. Forum Prawa Mediów Elektronicznych. Opole, dnia 9-10 kwietnia 2019 r.

c) Kryteria oceny w zakresie dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej habilitanta, zgodnie z § 5 cytowanego wyżej rozporządzenia, we wszystkich obszarach wiedzy

1) uczestnictwo w programach europejskich i innych programach międzynarodowych lub krajowych

Referent brał udział w charakterze wykładowcy w realizacji projektu: Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Priorytet II, Działanie 2.17 Skuteczny wymiar sprawiedliwości, NKCK – Nadzór nad komornikami i czynnościami komorników oraz kontrola finansowa kancelarii komorniczych – szkolenia dla kadry sądów rejonowych, projekt realizowany w partnerstwie: Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego (Lider projektu), Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego (partner w projekcie) oraz Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego (partner w projekcie) – referent w ramach tego projektu przeprowadził w 2018 r. kilka warsztatów dla sędziów i referendarzy sądowych z apelacji białostockiej i wrocławskiej dotyczących następującej tematyki: „Wpływ wadliwego doręczenia wyroku zaocznego i nakazu zapłaty na postępowanie

egzekucyjne”, „Nadzór judykacyjny w trybie art. 759 § 1 k.p.c.”, „Skarga na czynności komornika.”, „Eksmisja z lokalu służącego zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych – zagadnienia problemowe” oraz „Koszty postępowania egzekucyjnego”.

Referent jest autorem opracowania 2 haseł: „*Dom składowy*” i „*Dowód składowy*” zamieszczonych w Wielkiej Encyklopedii Prawa tom pt. „*Prawo cywilne materialne*” realizowanej w ramach projektu *Polska Encyklopedia Nauki – encyklopedyzacja nauki polskiej jako bodziec i miernik rozwoju nauki – etap I*, w ramach Programu DIALOG, finansowanego ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego – 2019 r.

2) udział w międzynarodowych lub krajowych konferencjach naukowych lub udział w komitetach organizacyjnych tych konferencji

Udział w Komitecie organizacyjnym „The Law of New Technologies in the International Dimension” Zielona Góra, dnia 19-20 października 2016 r.

a) zebrania naukowe jednostek naukowych

Przeniesienie własności nieruchomości na podstawie umów o charakterze losowym. Seminarium *Ius privatum*. Katedra Prawa cywilnego, Postępowania cywilnego oraz Komparatystyki prawa prywatnego. Uniwersytet Zielonogórski, Wydział Prawa i Administracji. Zielona Góra, dnia 16 lutego 2016 r.

1. Międzynarodowe seminarium badawcze europejskiej komparatystyki prawa prywatnego „*Iura privata in comparatione*”. Europejski Uniwersytet Viadrina, Frankfurt nad Odrą, dnia 27-28 czerwca 2017 r.

2. Międzynarodowe seminarium badawcze europejskiej komparatystyki prawa prywatnego „*Iura privata in comparatione*”. Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra, dnia 22 stycznia 2019 r.

b) konferencje naukowe

1. *Zastaw w nowym Kodeksie cywilnym*. Konferencja: Zastaw w prawie polskim. Teraźniejszość i przyszłość. Wrocław, dnia 25-26 listopada 2010 r.;

2. *Zakres należności zabezpieczonych hipoteką*. Konferencja: Hipoteka po nowelizacji. Wrocław, dnia 17–18 listopada 2011 r.;
3. *Elektroniczny bankowy tytuł egzekucyjny*. Konferencja: Informatyzacja sądowego postępowania egzekucyjnego. Stan aktualny, perspektywy rozwoju, Warszawa, dnia 24 października 2014 r.;
4. *Aktualne projekty ustaw dotyczących zmian prawa spadkowego i procedury cywilnej*. Konferencja. Toruń, dnia 2-5 grudnia 2014 r.;
5. *Rola sądownictwa powszechnego w procesie wyborczym*. Konferencja: 57 Zjazd Katedr Prawa Konstytucyjnego, Aktualne zagadnienia polskiego prawa wyborczego. Zielona Góra, dnia 17-19 września 2015 r.;
6. *Przedawnienie roszczeń w sprawach odpowiedzialności deliktowej za błędy lekarskie*. Konferencja: Problematyka przedawnienia roszczeń w sprawach odpowiedzialności za błędy lekarskie. Zielona Góra, dnia 26 listopada 2015 r.;
7. *Elektroniczny tytuł wykonawczy*. Konferencja: 2 Forum Prawa Mediów Elektronicznych. Opole, dnia 6 -7 kwietnia 2016 r.;
8. *Wnioski z przeprowadzonych badań aktowych i postulaty de lege ferenda w kwestii poprawy efektywności egzekucji*. Konferencja: Prawo w działaniu – efektywność, sprawność egzekucji świadczeń pieniężnych. Instytut Wymiaru Sprawiedliwości. Warszawa, dnia 22 czerwca 2016 r.;
9. *Elektroniczne postępowanie wieczystoksięgowe*. Konferencja: Informatyzacja Sądownictwa w Polsce z perspektywy 5 lat. Wrocław, dnia 25-26 października 2016 r.;
10. *Egzekucja świadczeń wyrażonych w walutach obcych*. Konferencja: Postępowanie egzekucyjne i inne postępowania wykonawcze. Ogólnopolska Konferencja Naukowa. Szczecin, dnia 16 listopada 2016 r.;
11. *Elektroniczny tytuł wykonawczy obejmujący świadczenie wyrażone w walucie obcej*. Konferencja: 3 Forum Prawa Mediów Elektronicznych. Szczecin, dnia 4-5 kwietnia 2017 r.;
12. *Hipoteka przymusowa*. Konferencja: Ogólnopolska Konferencja Naukowa Zabezpieczenie wierzycelności w systemie prawa polskiego – 20-lecie przywrócenia instytucji zastawu rejestrowego. Lublin, dnia 11 maja 2017 r.
13. *Nadzór prezesa sądu okręgowego i apelacyjnego nad komornikiem sądowym*. Konferencja: Komornicy sądowi i egzekucja według przewidywanych zmian ustawowych. Poznań, dnia 19 października 2018 r.

14. *Zaspokojenie wierzytelności zabezpieczonych rzeczowo a proponowane przepisy ogólne*. Konferencja: Ogólnopolska Konferencja Naukowa Akademickiego Projektu Kodeksu Cywilnego „Prawne zabezpieczenia wierzytelności i umowy pośrednictwa”. Wrocław, dnia 25-26 października 2018 r.;
15. *Odpowiedzialność deliktowa za szkody powstałe w związku z ruchem autonomicznego środka komunikacji*, Konferencja: 5. Forum Prawa Mediów Elektronicznych. Opole, dnia 9-10 kwietnia 2019 r.

c) Komitety organizacyjne konferencji naukowych

Udział w komitecie organizacyjnym „The Law of New Technologies in the International Dimension” Zielona Góra 19-20 października 2016 r.

3) kierowanie projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami innych ośrodków polskich i zagranicznych,

brak

4) udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism

brak

5) członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych

brak

6) osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki lub sztuki

Referent jest pracownikiem naukowo – dydaktycznym Uniwersytetu Zielonogórskiego. Od 2006 r. prowadził zajęcia dydaktyczne (wykłady, ćwiczenia) w zakresie prawa cywilnego oraz postępowania cywilnego (prawo cywilne, prawo własności intelektualnej, postępowanie cywilne, postępowanie egzekucyjne, postępowanie upadłościowe i restrukturyzacyjne).

Referent prowadził kilkadziesiąt szkoleń dla sędziów, radców prawnych, adwokatów (Sąd Okręgowy w Zielonej Górze, Sąd Okręgowy w Słupsku, Sąd Okręgowy w Gliwicach, Okręgowa Izba Radców Prawnych w Zielonej Górze, we Wrocławiu oraz Poznaniu, Okręgowa Izba Adwokacka w Zielonej Górze) z zakresu

prawa cywilnego, postępowania cywilnego, międzynarodowego prawa prywatnego oraz międzynarodowego postępowania cywilnego.

Referent był organizatorem na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Zielonogórskiego ogólnopolskiego konkursu wiedzy o postępowaniu cywilnym – edycja 2017, 2018 i 2019.

Referent brał udział w audycjach popularnonaukowych dotyczących prawa cywilnego i rodzinnego w Radiu Zachód, w dniach 7 lutego, 7 marca, 21 marca 2018 r. W 2018 r. uczestniczył w projekcie edukacyjnym dla młodzieży licealnej w Zielonej Górze na temat prawa, praworządności.

Referent brał udział w realizacji projektu: Szkoła Bankowości i Finansów, edycja 2017 i 2018 r. we współpracy z: Związek Banków Polskich, Uniwersytet Opolski, Uniwersytet Zielonogórski, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Białostocki, Uniwersytet Rzeszowski, Uniwersytet Śląski, Krakowska Akademia im. A.F. Modrzewskiego.

Referent jest autorem następujących publikacji popularno – naukowych:

1. *Mniej pracy sędziom zapewni opłata 50 zł*, Dziennik Gazeta Prawna 2012
2. *„Doręczenia per aviso w elektronicznym postępowaniu upominawczym; niezastużona krytyka”*, (współautor z dr. M. Uliaszem), Rzeczpospolita, wyd. z dnia 20 listopada 2012 r.,
3. *Po co ten PESEL? Sąd musi mieć pewność wobec kogo prowadzi proces*, Dziennik Gazeta Prawna, dnia 6 lutego 2014 r.

7) Opieka naukowa nad studentami i lekarzami w toku specjalizacji

Seminarium licencjackie dla studentów Bezpieczeństwa Narodowego. Wydział Ekonomii i Zarządzania Uniwersytetu Zielonogórskiego 2013 r.

8) Staże w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich

Brak.

9) Udział w zespołach eksperckich oraz konkursowych

Udział ekspercki w projekcie realizowanym przez Ministerstwo Sprawiedliwości i Bezpieczeństwa Holandii w wypracowaniu raportu dot. Business Rules on EPO

and ESC. Analiza dobrych praktyk w zakresie efektywności obsługi postępowań ws. europejskiego nakazu zapłaty i drobnych roszczeń w celu usprawnienia tych postępowań z wykorzystaniem narzędzi IT – Wrocław 12 marca 2019 r. <https://prawo.uni.wroc.pl/node/27017>

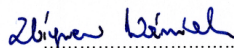
10) Inne osiągnięcia

Referent jest sędzią Sądu Okręgowego we Wrocławiu, gdzie orzeka w XII Wydziale Cywilnym. W okresie od 1 kwietnia 2012 r. do 30 września 2013 r. był delegowany do Departamentu Prawa Cywilnego Ministerstwa Sprawiedliwości, gdzie brał udział w zespole przygotowującym przepisy objęte ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego.

Referent sprawował opiekę organizacyjną w stażu naukowym pana dr. hab. Łukasza Błaszczaka prof. U.Wr. Zielona Góra, październik 2017 r.

Referent uczestniczy w pracach zespołu do spraw praw zastawniczych Akademickiego Projektu Kodeksu Cywilnego.

Zielona Góra, dnia 17 kwietnia 2019 r.

dr Zbigniew Woźniak